

дошел и очакваният "знак" от управляващите: военният министър Т.Николич поканил на разговор войводата, съобщил му, че обявяването на войната е предстоящо и че едновременно с нея трябва да бъдат разгърнати и въстанически действия в България и другите области под турска власт. Заедно с това Сърбия най-после приела исканията на Хитов да допусне и най-важното - да подпомогне материално съставянето и прехвърлянето на голяма емигрантска чета или чети от 1500-2000 български доброволци, които по неговия план да бъдат организирани край Кладово. Съществено е да се отбележи, че преди да се обърнат към прославения български войвода, белградските власти опитали без него да наберат български доброволци, но нямали никакъв успех. Веднага щом като Хитов се заел с това, работата потръгнала и още на първо време се записали повече от 300 доброволци, които бързо се умножавали.

Пратеникът на Търновския комитет и букурещките революционери Г.Живков с мисията си пристигнал в Белград малко преди П.Хитов да замине за Кладово и да провери кога ще започне войната срещу Турция, а също да увери правителството, че въстанието в България е назряло и не може повече да се удържи, поради което Сърбия трябва да побърза с войната, за да се съчетаят революционните и военните действия. Мисията на Живков по инициативата и от името на привържениците на въоръжената борба в и вън от България свидетелства едно: през 1876 г. П.Хитов не бил сам в убеждението си, че в съществуващата критична ситуация споразумението със Сърбия за координиране на войната ѝ срещу Турция с въстанието в България е наложително. Нещо повече. Дори само фактът на мисията на българския пратеник в Белград и неговият (и на приятелите му в Румъния) наивен оптимизъм и доверие към сръбското правителство, съпоставени с трезвите позиции на П.Хитов, доказват неговите преимущества като политик. Доколкото му било възможно, той помогнал на Г.Живков с информация и прозорливите си преценки, за да уравни според реалните обстоятелства прекомерните му политически очаквания. Заедно с това продължавал да отстоява исканията си пред представителите на официална Сърбия тя на дело да окаже помощ на българите и подготвяното от тях въстание.

Историята на българо-сръбското споразумение от пролетта на 1876 г. следователно ни показва ясно както изключителната по важност предварителна и текуща роля на войводата Панайот, така и неоснователността на отправените съвременни и по-късни обвинения и внушения, че бил "сърбофил" и следвал политиката на Сърбия, а не интересите на българите. Изворите, напротив, свидетелстват, че неговото отношение към правителствата и позициите им спрямо българския народ се отличавало с политическа далновидност, критичност и последователност в отстояване интересите и целите на българите. И то много по-вярно премерени от предоверяването и неоснователния оптимизъм на Г.Живков и изпратилите го в Белград емигранти.

Същото е заключението за пристрастността и за липсата на основания за сродни обвинения срещу Каравелов, и с още повече аргументи, но тук подробно-